

FOSEN NATURVERNFORENING

Adr. : Ytre Ringvei 32, 7100 Rissa Tlf. : 73851430

- foreningen for et bredt, helhetlig og aktivt naturvern på Fosen

Vår ref : R.12.1mø

Deres ref :

Dato : 10.12.20

ØRLAND KOMMUNE
POSTBOKS 43
7159 BJUGN

Søknad fra MOWI AS om permanent utvidelse av biomasse stamfisk på lokalitet Havsundet i Ørland kommune. Merknader.

Det vises til søknad fra Mowi om permanent tillatelse for stamfisk (1560 tonn) for lokalitet Havsundet i Ørland kommune. Det er tidligere gitt permanent tillatelse til 780 tonn og midlertidig tillatelse til 780 tonn frem til april 2021.

Tidligere undersøkelser viste delvis sterk påvirkning på bunnfaunaen ved stor produksjon på anlegget. Selv om det er gjort driftstekniske endringer med spredning av produksjonen er det fremdeles tegn på kraftig organisk belastning og forurensningsindikerende bakterier. Det er gjort strandsøk i området som viser noe påvirkning, men etter vårt syn er de beskrevne nær- og fjernstasjonene ganske få (2) og plassert i feil retning (nord-sør) i forhold til dominerende strømreretning som er mer øst for de dypere vannmasser. Dette kan ha gitt feil resultat. Her må tilføyes at området er delvis svært grunt ved oppdrettsanlegget med dybder bare på 5 meter. Dybder under anlegget skal være 27 – 34 m. Selv om bedriften mener å kunne spre produksjonen utover året vil det etter vårt syn være uforsvarlig å fortsette med så høy produksjon som 1560 tonn stamfisk. Det er rapportert om lite strøm og mange 0- målinger under anlegget (14,5% på 15 m), noe som tyder på at det ikke er forsvarlig å fortsette med en doubling av biomassen.

Været landskapsvernområde med dyrelivsfredning, som ligger helt inntil oppdrettsanlegget, har fredningsbestemmelser om at området er fredet mot skade og ødeleggelser. Videre er det ikke tillatt med tiltak som kan endre naturområdet som for eksempel oppdrettsanlegg, utføring av kloakk og annen konsentrert forurensning eller kjemiske bekjempelsesmidler. Verneområdet er et hekke-, myte- og overvintringsområde. Formålet med vernet er å ta vare på et tilnærmet urørt øy- og kystområde med tilgrensende sjøareal med sitt naturlige plante- og dyreliv. Oppdrettsaktivitet vil kunne føre til at sjøfugl og annet biologisk mangfold trekkes vekk grunnet støy, lys og ferdsel.

Det som gjør situasjonen enda verre er at hovedstrømmen går i nordøstlig retning rett inn i fredningsområdet. I tillegg har oppdrettsanlegget ankerfester inne i verneområdet, noe som ikke kan godtas. Dette er i strid med vernebestemmelsene. Det er i tillegg usikkert om prøvestasjonen HAV 3 er riktig plassert i og med at den ligger på en strømutsett posisjon i verneområdet og dessuten i relativ lang avstand fra oppdrettsanlegget (2 300 m). Undersøkelser og resultater kan gi et falskt bilde av miljøtilstanden i området.

Bløtbunnsområder utgjør viktige beiteområder for fugl og fisk. Området rundt Været er et yngelområde for torsk og har et biologisk mangfold av ulike sjøfugler. Etableringen av et oppdrettsanlegg vil komme i konflikt med verneverdiene i hele området. Formålet med vernet

blir sett til side. Miljøundersøkelsene beskriver ingen ting om disse verneverdiene, noe som etter vår oppfatning svekker miljørapportens seriøsitet og objektivitet.

Når det blir etablert en kampflybase på Ørland, vil viktige våtmarksområder inn mot fastlandet bli skadelidende. Fuglene kan sky de mest støyutsatte områdene og bli tvunget til andre områder lenger ut som ved Været. Dette skulle tilsi at et sterkere vern av Været, og at det helst bør opprettes buffersoner utenom. Da blir det feil å tillate videre forurensende oppdrett med samme volum som tidligere.

Ut fra det som er nevnt over synes etableringen å stride mot sentrale lover som Naturmangfoldsloven der det er et krav om at en skal følge føre-var-prinsippet og kravet til bærekraftighet. Det vil ikke være forenlig med føre-var-prinsippet å utsette bl.a. sjøørreten for enda større lusepress og påfølgende desimering. Usikkerheten er stor mhp skadelig følger av oppdrett – det betyr at det skal legges større vekt på føre-var-prinsippet. Det er mange arter med stor forvaltningsinteresse rundt området her og ved Været landskapsvernområde (tyvjo, teist, sjøstjerner, kobbe, svartbak mv). Det er en utvalgt naturtype i området og et helhetlig kulturlandskapsområde som dekker anleggsområdet i sin helhet.

I forbindelse med den midlertidige tillatelsen har Fylkesmannen dispensert fra verneforskriften i og med at anlegget er forankret inne i verneområdet. Dette har vi tidligere påklaget uten foreløpig å få svar. Vi mener at det strider mot verneforskriften og intensjonen med vernet. Dette bør gjelde selv om noe av produksjonen er midlertidig. Verneforskriften forbyr faste innretninger i verneområdet, og det skal ikke forekomme unødig forstyrrelse av fugler i verneområdet. Her kommer det i tillegg støy fra oppdrettsanlegget inn mot verneområdet, og fuglene blir forstyrret av trafikken i området. Båttrafikken tvinges mer inn i verneområdet. Utenforliggende aktivitet som kan påvirke formålet med vernet kan forbys, jfr. § 49 Naturmangfoldloven. Det er vanskelig å se at fylkesmannen har anledning til å dispensere.

I dette tilfellet vil det kunne bli en svært negativ utvikling i området rundt Tarva og Været. Området her er et mye brukt utfartsområde med fritidsfiske i området. Utslippene vil spre seg i flere retninger rundt anlegget, og en frykter at de verdifulle verneområdene blir unødig belastet. Anlegget ligger helt inne mot land og tilgrensende strender vil lett bli tilgriset. Utslippene fra et anlegg som produserer 1 560 tonn laks tilsvarer kloakkutslippet fra en by på rundt 27 000 innbyggere. Konsekvensene vil bli merkbare både i nærområdet og over et større fjernområde. Dette kan, spesielt i den varme årstid, føre til en oppblomstring av alger. Områdene ved Tarva og Havsundet har i tillegg annet utslipp fra bebyggelse.

Miljøfremmede stoff (f.eks. fra lusebehandling og begroingshindrende impregneringsmiddel med kobber og tinn), vil spre seg til nærliggende sjøområder og til villfisk som blir tatt til konsum. Medisinforet blir tatt opp av matsøkende fisk utenfor merdene. Dette er for dårlig belyst i utredningen. Enkelte stoff som brukes i lusebehandlingen fører til at skalldannende organismer i sjøen, over et relativt stort område, får problem med skallutviklingen. Området brukes som fiskeplass. Dette medfører fare for at medisineret fisk blir tatt til konsum, og at kvaliteten av villfisken vil bli kraftig redusert. Det henvises her til uttalelse fra yrkesfiskere som fortviler over at villfisken og deres egen næring blir rammet.

Med hilsen
Fosen Naturvernforening

Magnar Østerås

Fylkesmannen
Fylkeskommunen

Sign.
Ketil Ring